

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Deres ref

Vår ref

Dato

14/7171-1

12.12.2014

Informasjon om endringer i regelverket om offentlig støtte og gjennomføring av tiltak

1. INNLEDNING

Departementet viser til erfaringskonferansen med fylkeskommunene i Kirkenes 8-9. september 2014. På konferansen ble det ytret ønske om mer informasjon om de nye reglene om offentlig støtte, samt informasjon om hvilke tiltak som kommunesektoren må gjennomføre som følge av endringene.

Brevet inneholder en omtale av endringer i gruppeunntaket og i retningslinjene for statsstøtte. I tillegg omtales nødvendige tiltak for å sikre at støtten gis i tråd med regelverket.

EU har de siste årene revidert regelverket ("moderniseringsreformen") om offentlig støtte. I medhold av EØS-avtalen er Norge, herunder norske støttegivere, forpliktet til å følge de samme reglene.

Støttegiver er ansvarlig for at regelverket om offentlig støtte overholdes. Ettersom kommuner og fylkeskommuner tildeler offentlig støtte, er det viktig å ha kunnskap om regelverket og tildele støtte i samsvar med dette.

Dette innebærer at **alle gjeldende ordninger må oppdateres** i henhold til det nye regelverket om offentlig støtte. Dersom det blir utbetalt ulovlig offentlig støtte kan kommunen eller fylkeskommunen bli forpliktet til å kreve støtten tilbake fra

støttemottaker.

2. Hvilke tiltak omfattes av reglene om offentlig støtte?

Reglene om offentlig støtte setter rammer for muligheten til å tildele offentlig støtte, og fastsetter hvilke prosedyrer som må følges for å sikre at støtten er lovlig.

Hovedformålet er å sikre at offentlig støtte til foretak som driver økonomisk aktivitet, ikke gir konkurransevridninger.

Dersom en kommune eller fylkeskommune skal etablere en tilskuddsordning eller tildele et enkelttilskudd, må det vurderes om følgende seks vilkårene i EØS-avtalen artikkel 61 (1) er oppfylt:

1. Får mottakeren en økonomisk fordel?
2. Er støtten gitt av offentlige midler?
3. Utøver mottakeren av støtten (foretaket) økonomisk aktivitet ?
4. Begunstiges bestemte foretak eller produksjonen av enkelte varer eller tjenester?
5. Er støtten med på å vri eller truer med å vri konkurransen?
6. Er støtten egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene?

Dersom alle vilkårene er oppfylt, omfattes tilskuddsordningen eller enkelttilskuddet av regelverket om offentlig støtte. Det innebærer at støttetildelingen i utgangspunktet er forbudt. For at støtten skal anses som lovlig må den tildeles i samsvar med en av unntaksbestemmelsene som følger av EØS-avtalen.

Eksempler på tiltak som kan omfattes av regelverket er tilskudd, lån eller garantier på gunstige vilkår, salg eller utleie av en eiendom til under markedspris.

For nærmere veiledning om hvilke tiltak som omfattes av regelverket, anbefales det å lese Kommisjonens utkast til fortolkningsmeddelelse ”[notion of aid](#)”.¹

3. Hva er de viktigste endringene i regelverket?

I det følgende gis det en oversikt over de viktigste endringene i regelverket.

3.1 Om gruppeunntaksforordningen

En av de viktige unntaksbestemmelsene for å gi offentlig støtte, er gruppeunntaket (GBER). Dersom tilskuddet eller tilskuddsordningen oppfyller alle vilkårene i gruppeunntaket, kan støtte tildeles uten at støtten må forhåndsmeldes (notifiseres) til ESA.

---

¹ Se også Fornyings- og administrasjonsdepartementets veileder fra 2011: http://www.regjeringen.no/upload/FAD/Vedlegg/Konkurransepolitikk/Offentlig%20stotte/Offentlig_stotte_veildere_2011.pdf Merk at veilederen ikke er oppdatert i henhold til de nye bestemmelsene.

Imidlertid må kommunen/fylkeskommunen **sende inn en forenklet melding** til ESA, gjennom Nærings- og fiskeridepartementet, innen 20 virkedager etter at støtten ble vedtatt tildelt.

Det er **kommunen/fylkeskommunen som er ansvarlig for å sikre at alle vilkårene** i gruppeunntaket er oppfylt.

3.1.1 Nytt - Utvidelse av gruppeunntaksforordningen

Gruppeunntaksforordningen ble endret med virkning fra juli 2014.²

Gruppeunntaket er nå utvidet, ved at det kan anvendes på flere støtteformål og det kan tildeles større beløp.³

Dersom en kommune/fylkekommune har meldt en tilskuddsordning i medhold av det gamle gruppeunntaket, og tilskuddsordningen ønskes videreført, må denne meldes på nytt under det nye gruppeunntaket så **raskt som mulig, senest innen 1. februar 2015.**

De nye støtteformålene/kategoriene er:

- Støtte til innovasjonsklynger og prosess- og organisasjonsmessig innovasjon
- Støtte til forskningsinfrastruktur
- Støtte til energieffektivisering
- Støtte til energiinfrastruktur
- Støtte til fjernvarme og fjernkjøling
- Støtteordninger for å reparere og utbedre skader forårsaket av naturkatastrofer
- Støtte til bredbåndsinfrastruktur
- Støtte til kulturformål
- Støtte til idrettsinfrastruktur
- Støtte til lokal infrastruktur

For eksisterende støtteformål/kategorier er følgende endret:

- økte beløpsgrenser for notifikasjon av støtte og økt støtteintensitet
- utvidet mulighet for støtte til risikokapital, investeringsstøtte for forskningsinfrastruktur
- forenklet bestemmelse om støtte til oppstart av små og mellomstore bedrifter.

---

² EU-kommisjonen vedtok 21. mai 2014 ny gruppeunntaksforordning for offentlig støtte,² som ble innlemmet i EØS-avtalen 27. juni 2014² og gjennomført i norsk rett² med ikrafttredelse 1. juli 2014 og med varighet frem til 31. desember 2020.

3.1.2 Nye prosedyrekrav

Nærings- og fiskeridepartementet har innført en ny prosedyre ved innsending av gruppeunntaksmeldinger. I tillegg til **meldingen**⁴ må støttegiver også sende inn et kort **følgenotat** på engelsk som redegjør for at vilkårene i gruppeunntaket er oppfylt.

3.2 Om retningslinjene

Dersom en kommune/fylkeskommune ønsker å tildele støtte til et tiltak som ikke omfattes av gruppeunntaksforordningen eller av forordningen om bagatellmessig støtte, må tiltaket notifiseres og godkjennes av ESA før tildeling.⁵

ESA har vedtatt flere retningslinjer som presiserer hvilke momenter ESA vektlegger når de vurderer om et tiltak kan godkjennes. Det er derfor viktig at kommunene/fylkeskommunene leser de aktuelle kapitlene i retningslinjene før støtten **notifiseres** til ESA.

ESAs retningslinjer for offentlig støtte finnes på [ESAs hjemmeside](#).

For at offentlig støtte skal kunne godkjennes må kommunen/fylkeskommunen melde støtten til ESA før iverksettelse. [Les mer om meldingsplikt og prosedyre](#).

3.2.1 Nytt - reviderte retningslinjer

Flere av retningslinjene har også blitt revidert. Oversikt over de nye retningslinjene finnes [her](#).

Dersom en ønsker å videreføre en tilskuddsordning som ble godkjent i medhold av de gamle retningslinjene, må det vurderes om støtterordningen må endres eller om den må notifiseres på nytt i medhold av den nye retningslinjen.

3.3 Om forordningen om bagatellmessig støtte – *de minimis aid*

For kommunene/fylkeskommunene er bagatellmessig støtte den enkleste formen å tildele lovlig støtte på. Imidlertid er det viktig å påse at alle vilkårene i forordningen er oppfylt.

Støtte som faller inn under forordningen kan tildeles uten melding eller godkjennelse av ESA. Men det er krav om at kommunen/fylkeskommunen skal oppbevare opplysninger over tildelt bagatellmessig støtte i 10 år, og at støttegiver skal kunne gi

---

⁴ Lenke til nytt skjema og veiledning om utfylling:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/nfd/tema/konkurransopolitikk/regler-om-offentlig-stotte/offentlig-stotte-gruppeunntak.html?id=430132>

ESA opplysninger om tildelt bagatellmessig støtte i løpet av 20 arbeidsdager dersom ESA ber om slik informasjon.

3.3.1 Revidert forordningen om bagatellmessig støtte

Praksis (rettstilstanden) blir hovedsakelig videreført i den nye forordningen om bagatellmessig støtte.

Hovedtrekkene i den nye forordningen er som følger:

- Dagens terskelverdi på 200 000 euro beholdes
- Terskelverdien for veitransportsektoren, herunder foretak som tilbyr frakttjenester på vei beholdes på 100 000 euro

Klargjøring av rettstilstanden

Den nye forordningen utdyper dagens rettstilstand, slik den er praktisert av Kommisjonen.

Dette kan oppsummeres i følgende punkter:

- Tydeliggjøring av hva som anses som "et foretak".
- Fastsetter hvilket tidspunkt støtten anses som gitt.
- Presiserer hvilke tilfeller bagatellmessig støtte kan gis i tillegg til annen offentlig støtte (kumulasjonsregler).

Nytt - Foretak i vanskeligheter

I den gamle forordningen var det ikke tillatt å gi bagatellmessig støtte til "foretak i vanskeligheter". I den nye forordningen er det adgang til å gi støtte i form av kontanttilskudd eller lavere rentesats til foretak i vanskeligheter, mens støtte i form av lån eller garantier krever at foretaket ikke er i vanskeligheter.

Definisjonen på foretak i vanskeligheter står i forordningen for bagatellmessig støtte som finnes [her](#).

4. DE NASJONALE VIRKEMIDDELAKTØRENE

Alle tilskuddsordninger som de nasjonale virkemiddelaktørene⁶ forvalter på vegne av kommunene/fylkeskommunene er meldt til ESA under gruppeunntaksforordningen eller notifisert på nytt i retningslinjene i samsvar med de nye regelverkene.

Videre vil de nasjonale virkemiddelaktørene påse at støtten tildeles lovlig.

5. PROSESSER PÅ NASJONALT NIVÅ

Moderniseringsreformen krever tiltak på nasjonalt nivå, og flere pågående prosesser er relevante for kommunene/fylkeskommunene.

---

⁶ Herunder Innovasjon Norge, Norges Forskningsråd og SIVA.

5.1 Innføring av et nasjonalt register

EU-kommisjonen har påpekt at utvidet handlingsrom til å gi offentlig støtte gir økt behov for åpenhet og kontroll. Kommisjonen har derfor pålagt medlemslandene å innføre et nasjonalt register for offentlig støtte. Tilsvarende forpliktelser gjelder for Norge gjennom EØS-avtalen.

Nærings- og fiskeridepartementet utreder hvordan og hva slags informasjon som skal registreres. Departementet vil holde kommuner og fylkeskommuner orientert om det videre arbeidet med registeret, som skal være på plass **1. juli 2016**.

5.2 Krav om evaluering av større støtteordninger

ESA vil kunne kreve at større støtteordninger evalueres for å sikre at de virker etter hensikten.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet og Finansdepartementet påbegynt arbeidet med å evaluere den differensierte arbeidsgiveravgiften. Evalueringen skal være ferdigstilt i løpet av 2017.

4. Departementets anmodning

Departementet ber fylkeskommuner og kommuner om å sette seg inn i de nye regelverkene og iverksette nødvendige tiltak for å sikre at all offentlig støtte tildeles i samsvar med de nye bestemmelsene.

Det er Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) som er ansvarlig for å forvalte og gi veiledning om reglene om offentlig støtte. All korrespondanse med ESA i saker om offentlig støtte, slik som innsending av gruppeunntaksmeldinger mv, skal sendes til NFD.

Ved spørsmål tilknyttet regelverket om offentlig støtte kan det tas kontakt med Kommunal- og moderniseringsdepartementet eller Nærings- og fiskeridepartementet.

Med hilsen

Gerd Slinning (e.f.)
avdelingsdirektør

Mee Eline Eriksson
førstekonsulent

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

